

Helene Uri har ingen tro på at språkdebatten om nordmenn og norskhet kan avsluttes. (Foto: SIGNE DONS)

"Norsker" ble stoppet i Danmark

Helene Uris danske oversetter foreslo "norsker" i stedet for "nordmann". Men da sa forlaget nei.

[PER KRISTIAN HAUGEN](#) (Først publisert: 08.11.06 | Oppdatert: 08.11.06 kl. 00:55)

NORDMENN

Hva skal vi kalle den gruppen mennesker som bor i og har tilhørighet til Norge, men som har en mørkere hudfarge enn den tradisjonelle lyse?

Språkrådets direktør Sylfest Lomheim mener at "nordmann" er det samme som "etnisk nordmann" (Ny Tid 27. oktober).

"**Svarte nordmenn**" er forslaget fra Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD) i Aftenposten 4. november. En betegnelse som "innvandrere" eller "neger" er upresis, foreldet eller begge deler.

- Da en av mine språkbøker skulle utgis på dansk, ville oversetteren erstatte "en nordmann" med nyskapingen "en norsker". Det er en parallell til "en dansker", som er danskenes nasjonalitetsbetegnelse på seg selv. Jeg var villig til å godta det, men det ble for radikalt for forlaget, som satte foten ned, forteller språkviter og forfatter Helene Uri.

- I Aftenposten tirsdag lanserer Orm Øverland, professor ved Universitetet i Bergen, på nytt sitt forslag om å bruke "en norsk" i stedet for det omstridte "nordmann". Hva mener du om det?

- Vi kan saktens lukte på det. Ordet er i alle fall kjønnsnøytralt. Men det spørs om det vil løse problemet. Vi må aldri glemme at det er nødvendig å ha språkbrukerne med seg, sier Uri.

Politisk viktig.

Hun understreker at språk er politikk. Det nytter ikke å innbille seg noe annet. Hun nevner som eksempel diskusjonen om ordet "neger".

- Det holder ikke at noen sitter ved et skrivebord og bestemmer at "neger" ikke er det spor diskriminerende, dersom gruppen selv mener noe annet, understreker Uri. Generelt mener hun at det er viktig å vise åpenhet og vilje til å lytte. Helene Uri ser flere problemer med å sette likhetstegn mellom "nordmann" og "etnisk nordmann":

- La oss si at Norge sendte en tropp på 12 idrettsutøvere til De olympiske leker og at en av dem hadde innvandrerbakgrunn. Skulle vi da si at Norge stilte med 11 nordmenn og en pakistaner?

Bør tas alvorlig.

Uri mener det er stilt kloke spørsmål i debatten og at de fortjener et ordentlig svar. Hun ser på "nordmann-debatten" som en klar parallell til arbeidet som ble gjort da Språkrådet i sin tid uttalte seg om språk og kjønn. Uri er varamedlem i Språkrådets styre og regner med at saken blir tatt opp til intern drøfting.

- Ser du muligheter for en snarlig slutt på debatten?

- Nei! Dette er en kontinuerlig prosess. Språket forandrer seg stadig, men det er en treg mekanisme. Likevel kan vi jo forsøke å gjøre ting med språket, sier Helene Uri.

Kritisk til arbeidsmåten.

- Denne saken oppsto fordi Språkrådet har oppført seg litt klønete, sier Jan Terje Faarlund, professor i nordisk språkvitenskap ved Universitetet i Oslo. Nå har forskjellige minoritetsgrupper sagt sitt, så det kan tenkes at striden glir over. Men han frykter at noe lignende vil skje på nytt:

- Språkrådet er i stor grad frikoblet fra samfunnet og fagmiljøet. Rådet uttaler de underligste ting, mener Faarlund. Professoren satt før omorganiseringen av rådet i fagnemnda. Der var han med på å føre i pennen en anbefaling om hvordan Språkrådet burde behandle henvendelser fra presse og publikum.

- Vi tok til orde for større lydhørhet. Det virker ikke som om den anbefalingen er tatt hensyn til, sier Faarlund.